GAZETA ŁWOWSKA.

We Srodę | Nro. 29. | 19. Lutego 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytania.

O zagaieniu Parlamentu Angielskiego, które na naywyższą zasługuie uwagę, i z powodu którego zaszły strasznie niespokoyne poruszenia w Londynie, zawieraią gazety tameczne co następuie:

Izba Wyższa d. 28. Stycznia 1817.

Gdy dzień dzisieyszy przeznaczonym był na zagaienie posiedzenia, przeto otworzono drzwi Izby o godz. 12stey, i wprowadzono wielką liczbę Dam, które na ławkach Parów usiadły. W. Xiążę Rossyyski Mikołay, był także obecnym z orszakiem swoim. Przed szrankami stało wielu cudzoziemców, a gdy czas przybycia Xięcia Rejenta zbliżał się, daleko mocniey ieszcze napełniła się Izba, aniżeli to kiedy bywało. O godz. w pół do 1wszey przyiechał Xiążę Rejent ze zwyczaynym swoim orszakiem. Jego Królewicowska Mość zasiadł na tronie, i wysłał Sir Tomasza Tyrwhitla, Junkra Herolda od laski czarney, dla przyzwania Izby Niższey.

Zaraz potem stanął Mowca ze znakomitą liczbą Członków Izby Niższey przed szrankami, a Xiążę Rejent miał z tronu następuiącą mowę:

Lordowie i Mości Panowie!

„Z głębokim smutkiem iestem znowu zniewolony oznaymić Wam, że w stanie opłakaney choroby N. Pana żadna nie zaszła odmiana. — Ciągle odbieram naymocnieysze zapewnienia przyiacielskiey przychylności Mocarstw obcych ku temu Kraiowi, oraz ich szczerego życzenia względem utrzymania spokoyności powszechney. — Kroki nieprzyiacielskie, do których byłem zniewolonym przeciwko Rządowi Algierskiemu dla ocalenia honoru Oyczyzny, uwieńczone zostały nayzupełnieyszym skutkiem. Swietne bohatyrskie dzieła floty J. K. Mości, których ona w związku z eskadrą Króla Jmci Niderlandzkiego, pod walecznem i światłem dowództwem Admirała, Wice-Hrabiego Exmoutha dokonała, stały się przyczyną bezpośredniego i bezwarunkowego oswobodzenia wszystkich niewolników Chrześciiańskich, którzy się w owym czasie na ziemi Algierskiey znaydowali, oraz zrzeczenia się ze strony tegoż Rządu trzymania nadal Chrześciian w niewoli. Przekonany iestem, że uczuiecie należycie ważność tego dzieła, obchodzącego tak bardzo Rodzay ludzki, gdyż sposób, iakim go dokonano, imieniowi Angielskiemu tak wielki zaszczyt przynosi. — W Indyach musiano ponowić kroki nieprzyiacielskie z powodu wzbraniania się Rządu Nepaulskiego w zatwierdzeniu traktatu pokoiu, który Pełnomocnicy iego podpisali. Rozumne urządzenia Wielkorządcy, wsparte męztwem i wytrwałością woyska J. K. Mości i Kompanii Wschodnio-Indyyskiey, zakończyły prędko i szczęśliwie tę wyprawę woienną, a pokoy przywróconym został nakoniec pod sprawiedliwemi i chwalebnemi warunkami pierwotnego traktatu."

Mości Panowie Izby Niższey!

„Rozkazałem, aby Wam podać wykaz przychodów i wydatków na rok bieżący. Jest ón z zupełnym względem na wszelkie obecne okoliczności Kraiu ułożony, przyczem miano oraz na to naytroskliwsze baczenie, aby zaprowadzić wszelką podobną oszczędność w kraiowych instytucyach naszych, iaka tylko z bezpieczeństwem Państwa i zdrową polityką zgodzić się może. Polecam ścisłey i surowey uwadze Waszey stan przychodów i wydatków kraiowych. Z ubolewaniem widzę się przywiedzionym do tey konieczności, iż Wam oznaymić muszę, że w summach przychodów z roku upłynionego zaległość się okazała; tuszę sobie iednakże, iż ią tylko przypadkowym okolicznościom przypisać należy. Pociesza mię ta wiara, że WPanowie będziecie mogli postarać się o zasoby dla służby roku teraźnieyszego bez pomnożenia ciężarów Ludu i bez chwycenia się żadnego prawidła, nadwerężaiącego to systema, przez które się kredyt rządowy tego Kraiu dotychczas utrzymywał."

Lordowie i Mości Panowie!

„Mam ukontentowanie obwieścić Was, że przez urządzenia, które uchwalono na ostatniem posiedzeniu Parlamentu względem bicia nowey srebrney monety, otrzymaliśmy w bez-

przykładnie prędkim czasie wszystkie potrzebne srebro. Rozkazałem, aby zaraz wydawać tę nową monetę; tuszę sobie, że ten środek nadarzy znakomite korzyści handlowi zewnętrznemu i wewnętrznemu. Cierpienia, będące skutkiem ukończenia woyny tak niezwyczaynie rozciągłey i długiey, czuią mocno, mniey lub więcey, wszystkie Europeyskie Narody, a nieprzyiaźna pora roczna znkomicie ie zwiększa. Z głęboką boleścią czuię, iak te cierpienia ciężą na tym Kraiu; czuię, że takiego są rodzain, iż żadnego bezpośredniego środka goiącego nie dopuszczeią. Uważaiąc iednakże z szczególnieyszem ukontentowaniem ewą wysoką stałość, z iaką się bez wielu rzeczy obywać staraią; zważaiąc przytem czynność dobroczynności, usiłuiącey zaradzić niedostatkowi, iestem mocno przekonany, że wielkie źródła naszey narodowey własności w istocie nie ucierpiały, i spodziewam się pełen ufności, że wrodzona Oyczyznie naszey siła, wszystkie dokuczaiące iey trudności, w niedalekim iuż czasie pokona. — Zważywszy wewnętrzne położenie nasze, spoglądać będziecie bez wątpienia z sprawiedliwą niechęcią na pokuszenia się o ciągnienie korzyści z cierpień Oyczyzny, i o wzniecenie ducha rozruchu i gwałtów. Aż nadto przekonany iestem o uczciwości i dobrym sposobie myślenia główney massy Poddanych J. K. Mości, abym miał sądzić, iż dadzą się sprowadzić z prawey drogi sztukom zwodnictwa, iakich przeciwko nim używaią. Postanowiłem iednakże nie zaniedbać żadnego środka ostrożności dla utrzymania spokoyności wewnętrzney i działania przeciw zamiarom ludzi nieukontentowanych. Polegam z naywiększem zaufaniem na Waszem serdecznem wsparciu i współdziałaniu końcem utrzymania systematu Rządu i Prawa, z którego odnosiliśmy nieocenione korzyści, przez które ukończyliśmy z bezprzykładną sławą walkę, będącą posadą naylepszego szczęścia Rodu ludzkiego, i które dotychczas z radością od nas samych i od innych Narodów poczytywanem iest za systema naydoskonalsze, iakiem się tylko kiedy Naród który mógł rządzić.“

Po skończeniu tey mowy opuścił Xiążę Rejent Izbę Wyższą, która posiedzenie swoie do godz. 5tey odłożyła. O godz. kwadrans na 5tą, gdy się spodziewano, że proponowanym będzie adres w odpowiedzi na mowę Xięcia Rejenta, przybył Lord Sidmouth i oznaymił, że ma wprzódy donieść Lordom rzecz naywiększey wagi. Obcy musieli się więc oddalić. Lord Sidmouth rzekł potem daley: „Gdy Xiążę Rejent z Izby tey powracał, a poiazd przez park iechał, zgruchotano okno poiazdu kamieniem; czyli, iak drudzy mówią, dwiema, z wiatrówki wystrzelonemi kulami, które zdawały się bydź na iego Królewicowską Mość wymierzonemi.“ Xiążę Montrose i Lord Jakób Murray, którzy z Xięciem Rejentem siedzieli w poieździe, zostali przyzwanymi, a dwóch Pisarzy wysłano dla zaproszenia Izby Niższey na rozmowę. Po tey rozmowie proponowano adres, który Lord Grenville popierał. Izba wyższa odłożyła potem posiedzenie swoie do dziś dnia (29. Stycznia) godziny 2giey zrana.

Wjazd Xięcia Rejenta do Parlamentu, urządzonym był według zachowywanego zawsze zwyczaiu, z tą tylko różnicą, iż z powodu połogu Xiężney Kumberlandyi muzyka woyskowa gwardyi uszykowanych nie grała, i z dział w parku nie strzelano. Xiążę Rejent miał na sobie mundur pułkowy ze wszystkiemi orderami i order podwiązki. W karecie Królewskiey, zaprzężoney 6ma pięknemi rumakami, siedział obok Xięcia Rejenta W. Koniuszy, Xiążę Montrose, i pierwszy Szambelan, Lord Jakób Murray. Straż koło karety nie była mocnieysza, iak zwyczaynie, i tylko ieździcy gwardyi mieli nowe, wielkie i przepysznieysze hełmy. Niezmierne mnóstwo Ludu, przewyższaiące daleko owe, które było zebrane roku 1795go, gdy Króla Jerzego III. zamordować chciano, cisnęło się na całey drodze od parku S. Jakóba, na Whitehalu i ulicy parlamentowey. Zaraz, skoro Xiążę Rejent wyiechał, mieszał się okrzyk radości z wieloma okrzykami buntowniczemi.

Podczas powrotu Xięcia Rejenta z Izby Wyższey, pomnożyła się ogromnie liczba nieukontentowanych. Jego Królewicowska Mość odiechał w swoim prywatnym czterokonnym poieździe, i wdział na mundur ciemno-błękitny surdut ze złotemi sznurkami. Pospólstwo szkalowało gwardyę przyboczną nayohydnieyszemi wyrazami; wrzeszczało: „Zwalić ich na ziemię“ ranło konie i t. d. Co tylko znieść było można (pisze gazeta Londyńska Kuryer), zniosła gwardya z naywiększą cierpliwością. Lud iednakże buntowniczych dopuszczał się postępkow i rzucał na tych, w bitwie pod Watterloo wsławionych wojownikow, i na poiazd Xięcia Rejenta piaskiem, kamieńmi i błotem. Trzy kamienie wleciało do karety Królewskiey, która za tym poiazdem iechała. Poiazd Xięcia Rejenta trafionym był szczególnieyszym sposobem. Szyby u niego całkiem strzaskane (smashed and pounded); sądzą, że to się stało od kamienia, który iednakże nie wpadł do poiazdu;

Xiążę Montrose twierdził z początku, że to się stało przez kulę z wiatrówki, iednakże z przeciwney strony ani śladu kuli nie dostrzeżono, ani też samey kuli w poieździe nie znaleziono. Im więcey się zbliżał poiazd do pałacu S. Jakóba, tem okropnieyszem było szkalowanie, i tem straszniejszy padał grad kamieni. Na wjeździe do pałacu S. Jakóba porwano dwóch buntowników, za co iednakże pospólstwo tem straszliwiey natarło. Jednego buntownika przecież aresztowano; rzucał on kamieniami, zowie się Tomasz Scott, żyie ze swoich dochodów i porządny ma ubior.

Gdy Xiążę Rejent stanął w Carlton-house, odwiedzili go natychmiast Xiążę York, tudzież Xiążę i Xiężna Gloucester dla dowiedzienia się o iego zdrowiu, gdyż gruchnęła była wieść, że został ranionym. Xiążę Montrose poiechał natychmiast cwałem do Wice-Hrabiego Sidmoutha dla rozkazania mu w imieniu Xięcia Rejenta, aby chwycił się naysurowszych środków dla utrzymania wewnętrzney spokoyności Londynu.

Xiążę Rejent okazał tak podczas wybiiania okien u poiazdu, iako też w całey drodze w pośród szturmu roziątrzonego pospólstwa umysł nayspokoynieyszy, który często Król, Oyciec iego, a mianowicie r. 1795 z powszechnem podziwieniem okazał. Także i mowę z tronu miał Xiążę Rejent z szczególnieyszą żywością i dobitnością. Wszystkie gazety piszą z wielkiem roziątrzeniem o niegodziwych postępkach, iakich się pospólstwo Londyńskie dnia tegoż dopuściło.

W parku S. Jakóba schwytano, oprócz Scotta, ieszcze nieiakiego Chambersa, który rzucał kamieniami na poiazd Xięcia Rejenta, i podżegał Lud do rzucenia się na gwardye; sam był napadł na iednego konnego gwardyste, i użył przytem nayobelżywszych wyrazów.

Podczas burzliwych scen w parku, ciągnęło przeszło zostu Huntowskich Delegatow na ulice parlamentową, i niosło z woyskową postawą na ramieniu, iakby karabiny, z pół tuzina próśb. P. Hunt żądał, aby pargamin nieść rozwinięty dla tego, żeby Publiczność mnóstwo podpisow widziała. Nie przyszło iednakże do tego. Jeden z tey processyi niósł pęk strzał, iako godło zgody i siły. Lord Cochrane oświadczył, że idzie do Izby Niższey dla czuwania nad prawami Ludu, i że wkrótce powróci dla doniesienia, co tam zaszło. Siadł potem na krześle, a maytkowie zanieśli go w tryumfie do Parlamentu; poczem wszedł do Izby Niższey, lecz wkrótce powrócił i rzekł do zgromadzonego tłumu: „że mowa Xięcia Rejenta całkiem tak wypadła, iak się spodziewał, i że Lud zawiedziony iest zupełnie w nadziei swoiey.“ Upominał potem wszystkich, aby się zachowywali spokoynie, i podał prośby Parlamentowi.

Podczas trwogi, którą burzliwość pospólstwo i ogromne zgromadzenia Ludu wzbudziły, podwoiono natychmiast straże woyskowe przy pałacach Królewskich, przy Banku etc. Lord Prezydent miasta Londynu upoważnionym został wezwać zaraz na wszelki przypadek straż woyskową dla pomocy. Rozesłano okólniki we wszystkie okolice Królestwa, aby się miano wszędzie na ostrożności. W samym Londynie d. 29. Stycznia o godz. szestey w południe, było wszystko bardzo spokoyne. Napad zboiecki na Xięcia Rejenta, wzbudza wielki udział i gniew powszechny.

Izba Niższa roztrząsała na pierwszem swoiem zebraniu d. 28. Stycznia mowę Xięcia Rejenta, którą Mowca czytał. Adres na nią proponował Lord Valletort, nowy Współczłonek, a P. Dawson go popierał. P. Ponsonby wnosił bardzo dobitne poprawy tego adressu, a między innemi zamienił: „że w tym roku nie mówiono, iak w przeszłym, o kwitnącym stanie handlu, rękodzieł i fabryk.“ Rosprawę tę przerwało poselstwo Izby Wyższey. Na czele onegoż był Kancierz Izby skarbowey. Odłożono więc nazaiutrz rosprawę nad mową Xięcia Rejenta. Udzielono Izbie Niższey uchwalany przez Izbę Wyższą adres nadzwyczayny do Xięcia Rejenta, z powodu zboieckiego napadu na niego. Adres ten brzmi, iak następuie:

„Do Jego Królewicowskiey Mości, Xięcia Rejenta — My wierni i przeięci obowiązkiem Poddani J. K. Mości, Lordowie duchowni i świeccy w Parlamencie zebrani, prosiemy naypokorniey o pozwolenie zbliżenia się do Waszey Królewicowskiey Mości, dla wynurzenia Mu obrzydzenia i gniewu naszego z powodu niegodziwości, ktora Waszą Królewicowską Mość spotkała, i oświadczenia oraz naszego głębokiego ubolewania i uczucia, że ktoś zdolnym był dopuścić się tak zuchwałego i bezwstydnego przestępstwa. Upraszamy, abyś Wasza Królewicowska Mość raczył nayłaskawiey rozkazać, żeby chwycono się natychmiast środkow dla pociągnienia winowaycy lub winowaycow do odpowiedzialności, w czem nas wspierać będzie pewnie głos wszystkich wiernych i poczciwych Poddanych J. K. Mości.“

Potem przyzwano Szambelana, Lorda Jakóba Murraja do Izby Niższey, i wypytywano się go o niegodziwość, wyrządzoną Xięciu Rejentowi w iego obecności. — (Zeznania iego zawieraią w istocie to, co wyżey iuż powiedziano; szyby u poiazdu, zaraz po pierwszem wrzuceniu, były częściey ieszcze przez cisnące się do poiazdu pospólstwo tłuczone, i całkiem strzaskane zostały.) Na to zezwoliła Izba iednomyślnie na udzielony sobie przez Lordów adres. — Lord Castlereagh nie mówił na tem pierwszem zgromadzeniu, i zdaie się, ze na niem nawet nie był.

Francya.

Właśnie gdy listy z Francyi wyraźnie zapewniaią, że woysko Francyę zaymuiące o 30,000 ludzi ma bydź zmnieyszone, że żołnierze tem zmnieyszeniem obięci w ciągu miesiąca Marca do Oyczyzny swoiey wyruszyć, i że to wszystko iest skutkiem naynowszych uchwał Mocarstw sprzymierzonych, nadchodzą z innych stron wiadomości, że od czasu do czasu kilkuset żołnierzy Angielskich do Calais przypływa, aby się z tamtąd do woyska Francyę zaymuiącego udać. Przybyła tam także pewne liczba Officerów, przeznaczonych do osady w Valenciennes i w Cambrai. Dotychczas iest wszystko przy woysku Francyę zaymuiącem, tak w rozkładzie, iako też w służbie woyskowey, na dawnym stopniu. Sądzą, że rozmaite pogłoski względem zmnieyszenia woyska sprzymierzonego są tylko same, domysły które czas wyiaśni. Że się obecnie ważne rzeczy robią, nie podpada żadney wątpliwości. Odjazd kilku Jenerałów od woyska Francyę zaymuiącego do Xięcia Wellingtona bawiącego teraz w Paryża, zdaie się ten domysł usprawiedliwiać.

Włochy.

Ze względu, że w Państwie dobrze urządzonem naystosownieyszy podział spraw nayw iększey iest wagi, zostały wszystkie sprawy rządowe Królestwa oboiey Sycylii, ustawą z dnia 10go Stycznia r. b. na ośm wielkich Departamentów, tyleż Sekretaryatow Stanu i Ministeryow składaiących, podzielone; a mianowicie 1.) na Sekretaryat i Ministerium Spraw Zagranicznych; 2.) w Sprawach Sprawiedliwości i Łaski; 3.) w Sprawach duchownych; 4.) w interessach Przychodów; 5.) w Sprawach wewnętrznych; 6.) w Sprawach woyny i marynarki; 7.) Sekretaryat i Ministerium przy jeneralnym Rządzie kraiowym w Państwach Królewskich po tamtey stronie ciaśniny morskiey (stosownie do 5go i 6go artykułu ustawy z dnia 11go Grudnia), i 8.) Sekretaryat i Ministerium jeneralney Kancellaryi Królestwa oboiey Sycylii. Każde z tych ośmiu Sekretaryatów i Ministeriow Królewskich ma bydź iednemu z Sekretarzów Królewskich powierzone, a ten ma mieć tytuł Ministra-Sekretarza Stanu powierzonego mu Departamentu. Sześciu takowych Ministrów maią (stosownie do 2go artykułu ustawy z dnia 11go Grudnia) z Państw po tey, a dwóch z Państw po tamtey stronie ciaśniny morskiey leżących, bydź wybieranymi. Sekretaryat Dworu Królewskiego (casa reale) tylko z prywatnemi interessami Domu Królewskiego, ze sprawami orderów etc. do czynienia maiący, nie iest powyższemi Sekretaryatami i Ministeriami obięty, i może osobom z ktoreykolwiek części Królestwa bydź nadawanym. Wszyscy Ministrowie-Sekretarze Stanu, w rzeczywistey służbie zostaiący, powinni co do godności bydź zarówno uważanymi, i maią między sobą rangę według dawnieyszości; iedynie tylko ci, którzy są oraz Radcami Stanu, maią zawsze pierwszeństwo przed innymi. Każdy Sekretaryat Stanu i każde Ministerium, ma kilka podziałów, którym rozmaite interessa każdego Departamentu są przeznaczone. Urzędnicy w Departamencie Spraw Zagranicznych umieszczeni, maią pensyę o 10 od sta większą, aniżeli Urzędnicy innych Departamentów. Ministerium Policyi powszechney (edyktem z dnia 4go Czerwca 1815go zatrzymane) iest zniesionem, a na iego mieysce wstępuie Jeneralny Dyrektor Policyi, który wszystkie interessa policyyne w Państwach Królewskich po tey stronie ciaśniny morskiey, a mianowicie w mieście i Prowincyi Neapolitańskiey, własną osobą, we wszystkich zaś innych Prowincyach przez Intendentów i przez Władze mieyscowe sprawować będzie. Pomieniony Jeneralny Dyrektor Policyi ma przystęp do Króla i prowadzi pisemną korrespondencyę z Monarchą przez owego Ministra Sekretarza Stanu, którego Jego Królewska Mość na to wyznaczy. Atrybucye rozmaitych Sekretaryatów Stanu i Ministeriow maią bydź mocą osobney ustawy dokładnie oznaczone. Niemniey zostawuie sobie Król Jegomość oboiey Sycylii wewnętrzne urządzenie onychże, mianowanie na mieysca ieszcze nie osadzone, i ścisłe oznaczenie zakresow działalności i władzy Jeneralnego Dyrektora Policyi.

W. W. Xięstwie Toskańskiem utworzono fundusz 5,600,000 lirow, aby częścią kosztem Rządu, częścią też Gmin, dać ubogim klassom ludu sposób utrzymania się przez użycie ich do robot publicznych.